TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2010. gada 16. decembrī *

Lieta C-89/09

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam, ko 2009. gada 2. martā cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv Ž. Rozē [*G. Rozet*] un E. Traversa [*E. Traversa*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Francijas Republiku, ko pārstāv Ž. de Bergess [*G. de Bergues*] un B. Mesmērs [*B. Messmer*], pārstāvji,

atbildētāja.

* Tiesvedības valoda — franču.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], tiesneši A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], A. Ross [*A. Rosas*] (referents), A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*] un P. Linda [*P. Lindh*],

ģenerāladvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],
sekretārs N. Nančevs [*N. Nanchev*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 25. marta tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2010. gada 2. jūnija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Savā prasības pieteikumā Eiropas Kopienu Komisija ir lūgusi Tiesu atzīt, ka, augstākais līdz vienai ceturtdaļai ierobežojot to kapitāldaļu un līdz ar to arī balsstiesību apmēru, ko personas, kurām nav biologa izglītības, drīkst iegūt sabiedrībā ar ierobežotu atbildību, kura ir izveidota, lai praktizētu brīvajā profesijā [*société d'exercice libéral à responsabilité limitée*] (turpmāk tekstā — "*Selarl*"), un kura vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas, un aizliedzot iegūt dalību vairāk nekā divu sabiedrību, kas

izveidotas, lai kopīgi vadītu vienu vai vairākas biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kapitālā, Francijas Republika nav izpildījusi EKL 43. pantā paredzētos pienākumus.

Atbilstošās valsts tiesību normas

2 1990. gada 31. decembra Likuma Nr. 90-1258 par praktizēšanu tādās brīvajās profesijās sabiedrību formā, uz kurām attiecas normatīvie akti vai kuru nosaukums ir aizsargājams objekts, un par finanšu līdzdalības sabiedrībām praktizēšanai brīvajās profesijās (1991. gada 5. janvāra [*Journal officiel de la République française*] (*JORF*), 216. lpp.), 5. pantā ir paredzēts:

"Vairāk nekā pusei no pamatkapitāla un balsstiesību tieši vai ar tālāk 4) punktā minētās sabiedrības starpniecību ir jāpieder nozares speciālistiem, kuri savu profesionālo darbību veic šajā sabiedrībā.

Ņemot vērā 6. panta noteikumus, atlikusī daļa var piederēt:

1) fiziskām vai juridiskām personām, kas praktizē kādā no šīs sabiedrības darbības pamatā esošajām profesijām;

2) desmit gadu ilgā laikposmā — fiziskām personām, kuras pēc to profesionālās darbības izbeigšanas ir strādājušas šajā profesijā vai profesijās šajā sabiedrībā;

3) iepriekš minēto fizisko personu tiesību un saistību pārņēmējiem — piecu gadu ilgā laikposmā pēc šo personu nāves;

4) saskaņā ar *Code général des impôts* [Vispārējā nodokļu kodeksa] 220.c A pantā paredzētajiem nosacījumiem izveidotai sabiedrībai, ja šīs sabiedrības dalībnieki praktizē to attiecīgajā profesijā praktizēšanai brīvajā profesijā izveidotas sabiedrības ietvaros;

5) personām, kas praktizē kādā no brīvajām profesijām veselības aprūpes jomā, kādu no brīvajām juridiskajām vai ar tiesu sistēmu saistītajām profesijām vai arī kādu citu no 1. panta pirmajā daļā paredzētajām brīvajām profesijām, tiktāl, ciktāl attiecīgais darbības mērķis ir praktizēšana vienā no šīm profesijām.

Ar *Conseil d'Etat* [Valsts padomes] dekrētu attiecībā uz konkrētu profesiju var tikt ierobežots to sabiedrību skaits, kuras ir izveidotas, lai praktizētu tajā pašā profesijā, un kurās vienai un tai pašai no iepriekš 1) un 5) punktā minētajām fiziskajām vai juridiskajām personām drīkst piederēt kapitāldaļas.

Ja kādā brīdī vairs netiek izpildīts kāds no šajā pantā paredzētajiem nosacījumiem, sabiedrības rīcībā ir 1 gadu ilgs termiņš, lai nodrošinātu atbilstību šā likuma noteikumiem. Ja tas netiek izdarīts, jebkura ieinteresētā persona var vērsties tiesā ar lūgumu pārtraukt šīs sabiedrības darbību. Tiesa var noteikt attiecīgajai sabiedrībai augstākais 6 mēnešu ilgu laikposmu situācijas atrisināšanai. Lēmums par sabiedrības darbības pārtraukšanu nevar tikt pieņemts, ja lietas izskatīšanas pēc būtības dienā šī situācija ir tikusi atrisināta.

Ja pēc iepriekš 3) punktā paredzētā 5 gadu termiņa izbeigšanās sabiedrības līdzīpašnieku vai bijušo līdzīpašnieku tiesību un saistību pārņēmēji nav atsavinājuši tiem piederošās daļas vai akcijas, sabiedrība, neraugoties uz šo personu iespējamajiem iebildumiem, ir tiesīga izlemt samazināt tās pamatkapitālu par summu, kas atbilst šīm personām piederošo daļu vai akciju nominālvērtībai, un atpirkt tās par saskaņā ar *Code civil* [Civilkodeksa] 1843-4. pantā paredzētajiem nosacījumiem noteiktu cenu."

3 Pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām šis pants ar 2008. gada 4. augusta Likumu Nr. 2008-776 par ekonomikas modernizāciju (2008. gada 5. augusta *JORF*, 12471. lpp.) tika grozīts.

4 1992. gada 17. jūnija Dekrēta Nr. 92-545 par sabiedrībām, kas izveidotas, lai praktizētu biomedicīnisko analīžu laboratoriju vadītāja un vadītāja vietnieka brīvajā profesijā (1992. gada 21. jūnija *JORF*, 8106. lpp.), 10. pantā ir paredzēts:

"Iepriekš minētā 1990. gada 31. decembra likuma 5. panta otrās daļas 1) un 5) punktā minētajām vienām un tām pašām fiziskajām vai juridiskajām personām drīkst piederēt kapitāldaļas tikai divās sabiedrībās, kas izveidotas, lai kopīgi vadītu vienu vai vairākas biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kuru darbību reglamentē *Code de la santé publique* [Sabiedrības veselības kodeksa] L.753. pants."

5 Šī dekrēta 11. pantā ir noteikts:

"Vienai vai vairākām personām, kuras neatbilst iepriekš minētā 1990. gada 31. decembra likuma 5. panta pirmajā daļā vai 5. panta otrās daļas 1) un 5) punktā paredzētajiem nosacījumiem, drīkst piederēt augstākais viena ceturtā daļa no sabiedrības, kas ir izveidota, lai praktizētu biomedicīnisko analīžu laboratoriju vadītāja vai vadītāja vietnieka brīvajā profesijā, kapitāla.

Tomēr, ja šī sabiedrība, kas ir izveidota, lai praktizētu brīvajā profesijā, ir reģistrēta akciju komandītsabiedrības formā, tad citām personām, kuras nav norādītas iepriekš minētā 1990. gada 31. decembra likuma 5. pantā, piederošo kapitāldaļu procentuālais īpatsvars drīkst pārsniegt iepriekšējā daļā noteikto procentuālo īpatsvaru, tomēr tas nedrīkst sasniegt 50 % no tās kapitāla."

Pirmstiesas procedūra

6 Pēc sūdzības saņemšanas Komisija 2006. gada 4. aprīlī nosūtīja Francijas Republikai brīdinājuma vēstuli, kurā tā norādīja, ka atsevišķas Francijas biomedicīnisko analīžu laboratoriju tiesiskā regulējuma normas nav saderīgas ar EKL 43. pantā paredzēto brīvības veikt uzņēmējdarbību principu, jo ar tām tiek ierobežota personu, kurām nav biologa izglītības, iespēja iegūt *Selarl*, kas vada šīs laboratorijas, kapitāldaļas un tiek ierobežots to sabiedrību skaits, kas izveidotas, lai kopīgi vadītu vienu vai vairākas laboratorijas, kuru kapitāldaļas drīkst piederēt vienai un tai pašai fiziskajai vai juridiskajai personai.

7 Tā kā Francijas Republika uz minēto brīdinājuma vēstuli neatbildēja, Komisija 2006. gada 15. decembrī nosūtīja šai dalībvalstij argumentētu atzinumu, aicinot to veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu šī atzinuma prasības divu mēnešu termiņā no tā saņemšanas brīža.

8 2007. gada 14. februāra atbildes vēstulē Francijas Republika norādīja, ka tiesiskais regulējums, uz kuru attiecas iepriekš minētais argumentētais atzinums, ir attaisnojams ar sabiedrības veselības aizsardzības mērķi un ka tas ir uzskatāms par nepieciešamu un samērīgu attiecībā pret šo mērķi.

9 2008. gada 11. aprīļa vēstulē attiecīgā dalībvalsts pavēstīja, ka tās nostāja ir mainījusies, un norādīja, ka tā ir paredzējusi atcelt visus kapitāla turēšanas ierobežojumus attiecībā uz iepriekš minētajām laboratorijām, izņemot ierobežojumus, kuru pamatā ir atsevišķi stingri noteikti darbības veikšanas neatbilstības gadījumi. Attiecīgā dalībvalsts norādīja, ka likumu, ar kuru paredzēts veikt šo reformu, ir plānots pieņemt 2008. gada beigās vai 2009. gada sākumā un ka to ir paredzēts ieviest nekavējoties.

10 Nesaņemot nekādu informāciju par darbu virzību šajā jomā, Komisija 2008. gada 20. novembrī nosūtīja Francijas Republikai vēstuli, lūdzot sniegt informāciju šajā jautājumā.

11 2008. gada 27. decembra vēstulē attiecīgā dalībvalsts informēja Komisiju, ka 2008. gada 22. oktobrī *Assemblée nationale* [Nacionālajai asamblejai] ir iesniegts likumprojekts, ar kuru valdība tiek pilnvarota rīkojuma veidā pieņemt normatīvos aktus vispārējās medicīniskās bioloģijas reformas īstenošanai. Francijas valdība norādīja, ka Nacionālā asambleja ir plānojusi izskatīt šo projektu 2009. gada februārī un ka tādēļ šī likumprojekta galīgā pieņemšana ir tikusi atlikta līdz 2009. gada maijam.

12 Tā kā Francijas Republika nebija iesniegusi Komisijai nedz laika grafiku saistībā ar attiecīgā rīkojuma pieņemšanu, nedz arī likumprojektu, kas ļautu tai saņemt konkrētu informāciju par pasākumiem, kurus paredzēts veikt, lai novērstu izvirzītajos iebildumos minētās neatbilstības, Komisija nolēma celt šo prasību.

Tiesvedība Tiesā

13 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2009. gada 14. septembra rīkojumu Dānijas Karalistei tika atļauts iestāties lietā Francijas Republikas prasījumu atbalstam.

14 Tā kā Dānijas Karaliste informēja Tiesu, ka tā atsakās no iestāšanās šajā lietā, ar Tiesas priekšsēdētāja 2009. gada 9. novembra rīkojumu šī dalībvalsts tika izslēgta no reģistra kā persona, kas iestājusies lietā.

15 Ar 2010. gada 5. februāra vēstuli, piemērojot Tiesas Reglamenta 54.a pantu, Francijas Republikai tika lūgts tiesas sēdē paust nostāju par Komisijas replikas rakstā formulēto argumentu, atbilstoši kuram Francijas iestādes, izmantojot norobežošanas mehānismu starp finansiālajām tiesībām un balsstiesībām attiecībā uz lēmumiem par biomedicīnisko analīžu laboratoriju darbību un organizāciju, atļauj atsevišķām struktūrām piekļūt ārējam kapitālam vairāk nekā biomedicīnisko analīžu laboratoriju tiesiskajā regulējumā atļauto 25 % apmērā.

16 Ar 2010. gada 18. marta vēstuli Francijas Republika nosūtīja Tiesai ziņojumu, kas 2010. gada 9. martā bija nosūtīts Komisijai un ar kuru Francijas Republika bija tai nosūtījusi 2010. gada 13. janvāra Rīkojumu Nr. 2010-49 par medicīnisko bioloģiju (2010. gada 15. janvāra *JORF*, 819. lpp.); uz šī rīkojuma projektu šī dalībvalsts bija atsaukusies pirmstiesas procedūras posmā, kā arī savā atbildē uz repliku.

Par prasību

17 Saistībā ar šo prasību Komisija būtībā ir izvirzījusi divus iebildumus. Tā apgalvo, ka ar biomedicīnisko analīžu laboratoriju tiesisko regulējumu tiek pārkāpti EKL 43. panta noteikumi tiktāl, ciktāl šajā regulējumā ir paredzēts, pirmkārt, ka personai, kurai nav biologa izglītības, nedrīkst piederēt vairāk nekā viena ceturtā daļa no *Selarl*, kas vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kapitāla un līdz ar to arī balsstiesību un, otrkārt, ka fiziskai vai juridiskai personai nedrīkst piederēt kapitāldaļas vairāk nekā divās sabiedrībās, kas izveidotas, lai kopīgi vadītu vienu vai vairākas biomedicīnisko analīžu laboratorijas.

18 Jāprecizē, ka biomedicīnisko analīžu laboratoriju tiesiskajā regulējumā pēc Rīkojuma Nr. 2010-49 izdošanas ir notikušas zināmas izmaiņas. Ievērojot, ka pienākuma

neizpildes esamība ir jāvērtē atkarībā no situācijas dalībvalstī, kāda tā bija argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās, un ka pēc tam sekojošās izmaiņas nevar tikt ņemtas vērā (skat. it īpaši 2009. gada 19. maija spriedumu lietā C-531/06 Komisija/Itālija, Krājums, I-4103. lpp., 98. punkts, un 2010. gada 25. marta spriedumu lietā C-392/08 Komisija/Spānija, Krājums, I-2537. lpp., 26. punkts), šīs izmaiņas šajā spriedumā nav ņemtas vērā.

Par pirmo iebildumu

Lietas dalībnieku argumenti

19 Komisija apgalvo, ka personām, kurām nav biologa izglītības, noteiktais aizliegums iegūt vairāk nekā 25 % no *Selarl*, kas vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kapitāla un līdz ar to arī balsstiesību, kurš izriet no Likuma Nr. 90-1258 5. panta un Dekrēta Nr. 92-545 11. panta pirmās daļas vienlaikus piemērošanas (turpmāk tekstā — "noteikumi, kas ir pirmā iebilduma priekšmets"), ir nepamatots brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums EKL 43. panta izpratnē. Tā dēļ tiekot ierobežotas partnerības iespējas, it īpaši ar citās dalībvalstīs reģistrētajām juridiskajām personām, kā arī to citās valstīs reģistrēto laboratoriju brīvība veikt uzņēmējdarbību Francijā, kuras neatbilst noteikumos, kas ir pirmā iebilduma priekšmets, paredzētajiem kritērijiem.

20 Sabiedrības veselības aizsardzība nenoliedzami ir apsvērums, kas var attaisnot brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumus. Tomēr tiem ir jābūt arī piemērotiem, lai nodrošinātu izvirzītā mērķa sasniegšanu, un tie nedrīkst pārsniegt to, kas ir nepieciešams tā sasniegšanai, taču šajā lietā izskatāmā aizlieguma gadījumā tas tā neesot.

21 Sava apgalvojuma pamatojumam Komisija atsaucas uz 2005. gada 21. aprīļa spriedumu lietā C-140/03 Komisija/Grieķija (Krājums, I-3177. lpp.), kurā runa bija par optikas veikaliem. Šajā spriedumā Tiesa esot atzinusi, ka attiecīgajā lietā aplūkojamajā Grieķijas tiesiskajā regulējumā paredzētie pasākumi, saskaņā ar kuriem optiķim netiek ļauts vadīt vairāk nekā vienu optikas veikalu un kapitāldaļas, ko var iegādāties fiziskas vai juridiskas personas, kuras nav minētais optiķis, ir ierobežotas ar 50 % no pamatkapitāla, ir pretrunā EKL 43. un 48. pantam. Komisija apgalvo, ka starp tiesisko regulējumu, kas ir bijis pamatā šim iepriekš minētajam spriedumam, un noteikumiem, kas ir pirmā iebilduma priekšmets šajā lietā, pastāv nenoliedzama situāciju līdzība.

22 Komisija uzskata, ka sabiedrības veselības aizsardzības apsvērumu dēļ šķiet pamatoti prasīt, lai tiesisko attiecību ar pacientiem ietvaros biomedicīniskās analīzes veiktu kompetenti darbinieki, kuriem ir atbilstoša profesionālā izglītība. Tomēr saistībā ar īpašumtiesībām vai tiesībām vadīt biomedicīniskas laboratorijas pastāvošajām tiesiskajām attiecībām prasība par šādas kvalifikācijas esamību Komisijai nešķiet samērīga.

23 Replikas rakstā Komisija ir norādījusi, ka risinājums, ko Tiesa ir pieņēmusi ar aptieku īpašumtiesību ierobežojumiem saistītajos spriedumos (iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Itālija un 2009. gada 19. maija spriedums apvienotajās lietās C-171/07 un C-172/07 *Apothekerkammer des Saarlandes* u.c., Krājums, I-4171. lpp.), kurus Tiesa ir pasludinājusi pēc prasības pieteikuma un iebildumu raksta iesniegšanas šajā lietā, nav transponējams attiecībā uz biomedicīnisko analīžu laboratorijām. Šajos spriedumos Tiesa esot piemērojusi no iepriekš minētajā spriedumā lietā Komisija/Grieķija piemērotās pieejas atšķirīgu pieeju. Tiesa esot atzinusi, ka brīvība veikt uzņēmējdarbību pieļauj tādus tiesiskos regulējumus kā Itālijas un Vācijas tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuriem aptiekas drīkst piederēt un tās drīkst vadīt tikai personas ar farmaceita izglītību. Šāds vērtējums esot izskaidrojams ar zāļu ļoti īpašo raksturu.

24 Medicīniskās bioloģijas darbības tiekot veiktas tikai uz ārsta izrakstītas receptes pamata, tādējādi sniedzot lielāku garantiju gan sabiedrības veselības aizsardzības, gan veselības aprūpes sistēmas izmaksu kontroles ziņā. Šāds ierobežojums, paredzot nepieciešamību saņemt ārsta recepti, esot pamatojams gan ar veicamo pārbaužu raksturu, gan ar to skaitlisko daudzumu.

25 Komisija arī apgalvo, ka medicīniskās bioloģijas nozarei esot raksturīga ievērojama finansējuma vajadzība, kas to it īpaši nošķir no aptieku nozares, un ka sabiedrības veselības aizsardzības mērķis, kuru ir paredzēts sasniegt ar noteikumiem, kas ir pirmā iebilduma priekšmets, neesot ticis sasniegts, jo šie noteikumi nav ļāvuši īstenot sagrupēšanu, kas ļautu veikt kvalitatīvu pakalpojumu nodrošināšanai nepieciešamos ieguldījumus. Šie noteikumi neesot arī ļāvuši izveidot pietiekami liela apmēra struktūras, lai būtu iespējams veikt apjomradītus ietaupījumus, kā rezultātā varētu samazināties analīžu izmaksas un līdz ar to ar tām saistītās sociālās apdrošināšanas sistēmai pastāvošās izmaksas.

26 Turklāt biologu neatkarību saistībā ar to lēmumu pieņemšanas kompetenci, kuru paredzēts nodrošināt ar noteikumiem, kas ir pirmā iebilduma priekšmets, esot bijis iespējams nodrošināt ar brīvību veikt uzņēmējdarbību mazāk ierobežojošiem pasākumiem.

27 Tāpat Komisija apgalvo, ka biomedicīnisko analīžu laboratoriju tiesiskais regulējums esot nekonsekvents. Lai gan ar noteikumiem, kas ir pirmā iebilduma priekšmets, ieviestais regulējums ir balstīts uz laboratorijas vadītāja lomu, kas tam ir kā laboratorijas vadītājam un kā personai ar biologa izglītību, faktiska personas ar biologa izglītību klātbūtne laboratorijā tās darbības laikā neesot prasīta. Komisija arī norāda, ka Francijas iestādes, izmantojot norobežošanas mehānismu starp finansiālajām tiesībām un

balsstiesībām attiecībā uz lēmumiem par attiecīgās biomedicīnisko analīžu laboratorijas darbību un organizāciju, esot atļāvušas atsevišķām struktūrām piekļūt ārējam kapitālam vairāk nekā noteikto 25 % apmērā.

28 Kaut arī pirmstiesas procedūras laikā Francijas Republika bija informējusi Komisiju par nodomu atcelt personām, kurām nav biologa izglītības, noteiktos kapitāla turēšanas ierobežojumus, šī dalībvalsts savā iebildumu rakstā ir norādījusi, ka personām, kurām nav biologa izglītības, noteiktais aizliegums iegūt vairāk nekā vienu ceturto daļu no *Selarl*, kas vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kapitāla un līdz ar to arī balsstiesību ir saderīgs ar EKL 43. pantu.

29 Atsaucoties uz medicīniskās bioloģijas centrālo un noteicošo lomu veselības aprūpes sistēmā, Francijas Republika ir aprakstījusi trīs biomedicīniskās pārbaudes posmus, proti, pirmsanalītisko posmu, kurā medicīnas darbinieki satiek pacientu un paņem vajadzīgo analīžu materiālu, analītisko posmu, kas ir gluži tehnisks posms, kura laikā tiek veiktas analīzes, un, visbeidzot, pēcanalītisko posmu, kura laikā notiek analīžu rezultātu apstiprināšana, ņemot vērā pacienta medicīniskās indikācijas. Francijas īpatnība, salīdzinot ar tās pašas nozares organizāciju citās dalībvalstīs, kurās biologam esot vienīgi tehniska loma, esot apstāklī, ka šie trīs posmi ir vienoti un nenodalāmi, un tas esot noticis tādas apzinātas Francijas iestāžu izvēles rezultātā, kuras mērķis ir piešķirt biologam lielāku nozīmi medicīnas jomā. Biologi, kas 75 % gadījumu esot farmaceiti vai ārsti, kuri savu sākotnējo izglītību ir papildinājuši ar medicīniskās bioloģijas specialitātē iegūtu izglītību, esot iesaistīti arī pirmsanalītiskajā posmā, tieši kontaktējoties ar pacientu. Tāpat tie vēlāk pēcanalītiskajā posmā apstiprina analīžu rezultātus, informē par tiem pacientu un kopā ar ārstējošo ārstu var piedalīties arī terapijas izvēlē un attiecīgā gadījumā, ņemot vērā iegūtos rezultātus, veikt papildu izmeklējumus.

30 Francijas Republika arī atgādina, ka saskaņā ar EKL 152. panta 5. punktu, veicot Savienības pasākumus sabiedrības veselības aizsardzības jomā, pilnībā jārespektē dalībvalstu atbildība par medicīnas pakalpojumu un medicīniskās aprūpes organizēšanu un īstenošanu.

31 Pat pieņemot, ka noteikumi, kas ir pirmā iebilduma priekšmets, varētu tikt atzīti par brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumu, šis ierobežojums katrā ziņā esot attaisnojams ar primāru vispārējo interešu apsvērumu, proti, sabiedrības veselības aizsardzības mērķi. Šie noteikumi esot piemērojami bez diskriminācijas pilsonības dēļ un to mērķis esot biologu neatkarības nodrošināšana, nepieļaujot, ka to pieņemto lēmumu pamatā varētu būt ekonomiska rakstura apsvērumi, nevis ar sabiedrības veselību saistīti apsvērumi. Ar šiem noteikumiem esot iespējams sasniegt izvirzīto mērķi, jo persona, kurai pieder laboratorijas kapitāldaļu vairākums, nenovēršami iespaido lēmumus, ko biologi varētu pieņemt attiecībā uz pacientiem. Šie noteikumi esot arī samērīgi ar šo mērķi. Ja biologam, kurš ir algots laboratorijas darbinieks, būtu pienākums piemērot darba devēja, kuram nav biologa izglītības, sniegtās norādes, varētu pastāvēt risks, ka viņam var nākties dot priekšroku laboratorijas ekonomiskajām interesēm salīdzinājumā ar sabiedrības veselības jomā pastāvošajām prasībām.

32 Francijas Republika uzskata, ka iepriekš minētajā spriedumā lietā Komisija/Grieķija attiecībā uz optiķu darbību izmantotā Tiesas argumentācija nav pārņemama biomedicīnisko analīžu laboratoriju gadījumā. Pretēji optikas veikaliem šīs laboratorijas piedalās tādu medicīniska rakstura darbību veikšanā un lēmumu pieņemšanā, kas var ietvert pacientu veselības apdraudējumu.

33 Francijas Republika uzskata, ka, ņemot vērā medicīniskās bioloģijas īpašās raksturiezīmes, kā arī šīs darbības organizēšanas veidu Francijā, šajā lietā drīzāk ir piemērojami principi, kurus Tiesa ir iedibinājusi iepriekš minētajos spriedumos lietā Komisija/Itālija un apvienotajās lietās *Apothekerkammer des Saarlandes* u.c., kas bija saistītas ar farmācijas nozari.

34 Saskaņā ar šiem spriedumiem dalībvalsts tās rīcības brīvības ietvaros, kas tai piešķirta attiecībā uz to, kādā līmenī tā vēlas nodrošināt sabiedrības veselības aizsardzību, un veidu, kādā šis līmenis ir sasniedzams, var atzīt, ka atšķirībā no farmaceita veiktas aptiekas vadīšanas tas, ka aptieku vada persona, kurai nav farmaceita izglītības, var radīt sabiedrības veselības apdraudējumu, jo peļņas gūšanas no aptiekas pārvaldīšanas mērķis neietver nekādus ierobežojošus elementus. Biologi piedalās medicīniska rakstura darbību veikšanā un lēmumu pieņemšanā, kas tāpat kā aptiekās strādājošo farmaceitu veiktā zāļu izsniegšana var ietvert sabiedrības veselības apdraudējumu.

35 Francijas Republika arī uzskata, ka Komisija nav pierādījusi, kādēļ *Selarl*, kas vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kapitāla atvēršanas rezultātā neizbēgami notiktu šo laboratoriju apvienošanās, ko noteikumi, kas ir pirmā iebilduma priekšmets, nepieļaujot. Turklāt laboratoriju struktūra un iespējamie apjomradītie ietaupījumi nevarot ietekmēt sociālās apdrošināšanas sistēmai pastāvošās izmaksas attiecībā uz veikto analīžu izmaksu segšanu, jo to apmērs tiekot noteikts atbilstoši cenai, ko valsts ir noteikusi katrai konkrētajai medicīniskās bioloģijas pārbaudei un kas esot vienāda visām laboratorijām neatkarīgi no veiktās pārbaudes faktiskajām izmaksām.

36 Turklāt noteikumi, kas ir pirmā iebilduma priekšmets, esot samērīgi, jo investoriem, kuriem nav biologa izglītības, tomēr ir tiesības iegūt līdz pat 25 % no *Selarl*, kas vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kapitāla. Būtībā šādas sabiedrības ietvaros

nozīmīgāko lēmumu pieņemšanai esot nepieciešama sabiedrības dalībnieku vairākuma, kas pārstāv vismaz trīs ceturtdaļas no sabiedrības pamatkapitāla, balsojums. Līdz ar to šī 25 % apmērā noteiktā līdzdalība ļaujot nodrošināt līdzsvaru starp brīvību veikt uzņēmējdarbību un mērķi saglabāt biologu neatkarību.

37 Papildus tam tiek norādīts, ka Komisijas minētie brīvību veikt uzņēmējdarbību mazāk ierobežojošie pasākumi neesot pietiekami paredzētā sabiedrības veselības aizsardzības līmeņa nodrošināšanai.

38 Visbeidzot, attiecībā uz biomedicīnisko analīžu laboratoriju tiesiskā regulējuma konsekvenci Francijas Republika norāda, ka pienākums personīgi veikt attiecīgās funkcijas, kuram saskaņā ar Sabiedrības veselības kodeksa L. 6221-9. pantu ir pakļauts biologs, *de facto* nozīmē prasību par tā faktisku klātbūtni laboratorijā.

39 Saistībā ar Komisijas replikas rakstā formulēto apgalvojumu, ka valsts iestādes, izmantojot norobežošanas mehānismu starp finansiālajām tiesībām un balsstiesībām attiecībā uz lēmumiem par attiecīgās biomedicīnisko analīžu laboratorijas darbību un organizāciju, ir atļāvušas atsevišķām struktūrām piekļūt ārējam kapitālam vairāk nekā noteikto 25 % apmērā, Francijas Republika tiesas sēdē paskaidroja, ka šis apgalvojums patiesībā attiecas uz gadījumiem, kad Francijas iestādes ir pielīdzinājušas juridiskās personas, kas vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas citās dalībvalstīs, biologiem, kuriem ir atbilstoši Francijas tiesībām izveidotas juridiskas personas statuss, un tādējādi ir ļāvušas tām iegūt vairākumu *Selarl*, kas vada laboratorijas Francijā, kapitālā.

Tiesas vērtējums

— Sākotnējie apsvērumi

40 Vispirms ir jāatgādina, ka gan no Tiesas judikatūras, gan arī no EKL 152. panta 5. punkta izriet, ka Savienības tiesības neietekmē dalībvalstu kompetenci organizēt to sociālā nodrošinājuma sistēmas, it īpaši — pieņemt noteikumus par medicīnas pakalpojumu un medicīniskās aprūpes organizēšanu un īstenošanu.

41 Tomēr dalībvalstīm, īstenojot šo kompetenci, ir jāievēro Savienības tiesības, tostarp primāro tiesību noteikumi par aprites brīvībām, tai skaitā brīvība veikt uzņēmējdarbību EKL 43. panta izpratnē. Šajos noteikumos dalībvalstīm ir aizliegts ieviest vai atstāt spēkā nepamatotus ierobežojumus šo brīvību izmantošanai veselības aprūpes jomā (šajā ziņā skat. 2009. gada 10. marta spriedumu lietā C-169/07 *Hartlauer*, Krājums, I-1721. lpp., 29. punkts; iepriekš minētos spriedumus lietā Komisija/Itālija, 35. punkts, un apvienotajās lietās *Apothekerkammer des Saarlandes* u.c., 18. punkts, kā arī 2010. gada 1. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-570/07 un C-571/07 *Blanco Pérez* un *Chao Gómez*, Krājums, I-4629. lpp., 43. punkts).

42 Ievērojot iepriekš minēto, izvērtējot, vai šis pienākums ir ievērots, ir jāņem vērā, ka cilvēku veselība un dzīvība ir pirmajā vietā starp EK līgumā aizsargātajām vērtībām un interesēm un ka dalībvalstis pašas var izlemt, kādā līmenī tās vēlas nodrošināt sabiedrības veselības aizsardzību, kā arī veidu, kādā šis līmenis ir jāsasniedz. Tā kā šis līmenis dažādās dalībvalstīs var būt atšķirīgs, dalībvalstīm ir jābūt rīcības brīvībai (šajā ziņā skat. 2008. gada 11. septembra spriedumu lietā C-141/07 Komisija/Vācija, Krājums, I-6935. lpp., 51. punkts, un iepriekš minētos spriedumus apvienotajās lietās

Apothekerkammer des Saarlandes u.c., 19. punkts, kā arī apvienotajās lietās *Blanco Pérez* un *Chao Gómez*, 44. punkts).

43 Līdz ar to ir jāpārbauda, vai personām, kurām nav biologa izglītības, noteiktais aizliegums iegūt vairāk nekā 25 % no *Selarl*, kas vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kapitāla un līdz ar to arī balsstiesību ir uzskatāms par brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumu EKL 43. panta izpratnē, un attiecīgā gadījumā ir jāizvērtē, vai šis ierobežojums ir attaisnojams.

— Par brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojuma esamību

44 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru EKL 43. pants aizliedz jebkādus valsts pasākumus, kas Savienības pilsoņiem var apgrūtināt vai padarīt mazāk pievilcīgu Līgumā garantētās brīvības veikt uzņēmējdarbību izmantošanu, pat ja tos piemēro, nediskriminējot pilsonības dēļ (skat. it īpaši 2004. gada 14. oktobra spriedumu lietā C-299/02 Komisija/Nīderlande, Krājums, I-9761. lpp., 15. punkts, kā arī iepriekš minētos spriedumus lietā Komisija/Grieķija, 27. punkts, un lietā Komisija/Itālija, 43. punkts).

45 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka jēdziens "ierobežojums" EKL 43. panta izpratnē aptver dalībvalsts pasākumus, kas, lai gan tiek piemēroti vienādi, ietekmē citu dalībvalstu uzņēmumu piekļuvi tirgum un līdz ar to traucē tirdzniecību starp dalībvalstīm (šajā ziņā skat. 2004. gada 5. oktobra spriedumu lietā C-442/02 *CaixaBank France*, Krājums, I-8961. lpp., 12. punkts, un 2009. gada 28. aprīļa spriedumu lietā C-518/06 Komisija/Itālija, Krājums, I-3491. lpp., 64. punkts).

46 Pirmkārt, ir jākonstatē, ka noteikumi, kas ir pirmā iebilduma priekšmets, nosakot aizliegumu personām, kurām nav biologa izglītības, iegūt vairāk nekā 25 % no *Selarl*, kas vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kapitāla un līdz ar to arī balsstiesību, ierobežo citās dalībvalstīs reģistrēto fizisko vai juridisko personu, kurām nav biologa izglītības, iespēju iegūt kapitāldaļas šādā sabiedrībā.

47 Otrkārt, šie noteikumi attur vai pat kavē citās dalībvalstīs, kurās tie vada laboratorijas, kas neatbilst minētajos noteikumos paredzētajiem kapitāla sadalījuma kritērijiem, reģistrētajiem saimnieciskās darbības subjektiem veikt uzņēmējdarbību Francijā *Selarl* formā. Šo noteikumu iedarbības rezultātā līdz ar to tiek apgrūtināta un padarīta mazāk pievilcīga šo saimnieciskās darbības subjektu Francijas teritorijā ar pastāvīga uzņēmuma starpniecību veiktā darbība, kā arī ietekmēta to piekļuve biomedicīnisko analīžu tirgum.

48 Citās dalībvalstīs reģistrētām sabiedrībām, kuras vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas un kuru kapitāldaļas vairāk nekā 25 % apmērā pieder personām, kurām nav biologa izglītības, var būt pienākums, ja tās vēlas darboties Francijā *Selarl* formā, pielāgot to parasti izmantoto pamatkapitāla sadalījuma veidu šo pēdējo minēto sabiedrību ietvaros.

49 Līdz ar to ir jākonstatē, ka noteikumi, kas ir pirmā iebilduma priekšmets, ir atzīstami par brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumu EKL 43. panta izpratnē.

— Par brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojuma attaisnojumu

50 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumi, kas ir piemērojami, nediskriminējot pilsonības dēļ, var tikt pamatoti ar primāriem vispārējo

interešu apsvērumiem, ar nosacījumu, ka tie ir piemēroti, lai nodrošinātu izvirzītā mērķa sasniegšanu, un nepārsniedz šā mērķa sasniegšanai vajadzīgo (iepriekš minētie spriedumi lietā *Hartlauer*, 44. punkts; apvienotajās lietās *Apothekerkammer des Saarlandes* u.c., 25. punkts, kā arī apvienotajās lietās *Blanco Pérez* un *Chao Gómez*, 61. punkts).

51 Vispirms ir jākonstatē, ka noteikumi, kas ir pirmā iebilduma priekšmets, ir piemērojami bez diskriminācijas pilsonības dēļ.

52 Pirmkārt, kā ir atzinusi Tiesa, sabiedrības veselības aizsardzība ir viens no apsvērumiem, kas var pamatot tādas Līgumā paredzētās aprites brīvības kā brīvība veikt uzņēmējdarbību ierobežojumus (šajā ziņā skat. it īpaši iepriekš minētos spriedumu lietā *Hartlauer*, 46. punkts, kā arī 2009. gada 19. maija spriedumu lietā Komisija/Itālija, 51. punkts).

53 Šajā ziņā no judikatūras izriet, ka mērķis saglabāt veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti var būt viens no EKL 46. pantā paredzētajiem izņēmumiem, ja tas veicina augstāka līmeņa veselības aizsardzības īstenošanu (šajā ziņā skat. 2003. gada 13. maija spriedumu lietā C-385/99 *Müller-Fauré* un *van Riet*, *Recueil*, I-4509. lpp., 67. punkts, kā arī 2004. gada 11. marta spriedumu lietā C-496/01 Komisija/Francija, *Recueil*, I-2351. lpp., 66. punkts).

54 Otrkārt, noteikumiem, kas ir pirmā iebilduma priekšmets, ir jābūt piemērotiem attiecīgā mērķa sasniegšanai.

55 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka ir svarīgi, lai gadījumos, kad pastāv nedrošība par riska cilvēku veselībai pastāvēšanu vai nozīmīgumu, dalībvalsts varētu veikt aizsardzības

pasākumus, negaidot, kad šo risku pastāvēšana tiktu pilnībā pierādīta. Turklāt dalībvalsts var veikt pasākumus, kas pēc iespējas vairāk samazina risku sabiedrības veselībai (šajā ziņā skat. 2007. gada 5. jūnija spriedumu lietā C-170/04 *Rosengren* u.c., Krājums, I-4071. lpp., 49. punkts; iepriekš minētos 2009. gada 19. maija spriedumu lietā Komisija/Itālija, 54. punkts, kā arī spriedumu apvienotajās lietās *Blanco Pérez* un *Chao Gómez*, 74. punkts).

56 No lietas materiāliem izriet, ka medicīniskās bioloģijas nozarei ir īpašas raksturiezīmes un ka šai nozarei, kā norādījusi Francijas Republika, ir primāra nozīme veselības aprūpes sistēmā. Tāpat ir vispārzināms, ka šajā dalībvalstī biologam pirmsanalītiskajā un pēcanalītiskajā posmā ir paredzēta mediķa loma.

57 Kā savu secinājumu 83. un 84. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, tāpat kā gadījumā, ja farmaceits izsniedz klientam nepareizu medikamentu, var rasties smagas sekas, arī biomedicīnisko analīžu pakalpojums, kas veikts nepienācīgi vai novēloti, vai nepareizi, var radīt diagnostikas un terapijas kļūdas. Turklāt, tāpat kā zāļu pārmērīga lietošana vai nepareiza izmantošana, arī biomedicīnisko analīžu veikšana kļūdaini vai nepienācīgi gan kvantitatīvajā, gan kvalitatīvajā ziņā var radīt liekas izmaksas sociālās apdrošināšanas sistēmai un tādējādi arī valstij.

58 Līdz ar to ir redzams, ka kļūdaina vai nepienācīga biomedicīnisko analīžu veikšana rada tādu sabiedrības veselības apdraudējumu, kas ir salīdzināms ar neatbilstošas zāļu izsniegšanas gadījumā pastāvošo apdraudējumu, ko Tiesai ir bijusi iespēja izvērtēt iepriekš minētajos 2009. gada 19. maija spriedumā lietā Komisija/Itālija, kā arī spriedumā apvienotajās lietās *Apothekerkammer des Saarlandes* u.c. Šis apdraudējums turpretī nav salīdzināms ar kļūdaini vai neatbilstoši izsniegtu optikas izstrādājumu

gadījumā pastāvošo apdraudējumu, kas tika izvērtēts iepriekš minētajā spriedumā lietā Komisija/Grieķija. Kaut arī šādas izsniegšanas gadījumā nenoliedzami var rasties negatīvas sekas attiecībā pret pacientu, tomēr Komisija nav pierādījusi, ka tas var izraisīt tādu apdraudējuma līmeni, kas ir pielīdzināms kļūdaini vai nepienācīgi veiktu biomedicīnisko analīžu gadījumā pastāvošajam.

59 Šos secinājumus nav iespējams atspēkot ar Komisijas izvirzīto argumentu, saskaņā ar kuru biomedicīniskās analīzes tiek veiktas, tikai pamatojoties uz ārsta izrakstītu nosūtījumu, kas tās nošķir no zālēm un sniedz lielāku garantiju gan saistībā ar sabiedrības veselības aizsardzību, gan arī ar veselības aprūpes sistēmā pastāvošo izmaksu kontroli.

60 Pirmkārt, Francijas Republika tiesas sēdē ir norādījusi, — ko nav apstrīdējusi arī Komisija —, ka, tāpat kā biomedicīniskās analīzes, liela daļa zāļu aptiekās tiek pārdotas, pamatojoties uz ārsta recepti. Otrkārt, iepriekš minētajos 2009. gada 19. maija spriedumā lietā Komisija/Itālija (90. punkts) un spriedumā apvienotajās lietās *Apothekerkammer des Saarlandes* u.c. (60. punkts) Tiesa ir atzinusi, ka zāles, kas ir izrakstītas vai tiek lietotas terapeitisku iemeslu dēļ, var izrādīties ļoti kaitīgas veselībai, ja tās tiek lietotas bez vajadzības vai nepareizi. Līdz ar to šķiet, ka iespējamā receptes esamība nevar novērst sabiedrības veselības apdraudējumu, kas var rasties kļūdainas vai neatbilstošas zāļu izsniegšanas dēļ.

61 Tas pats attiecas arī uz biomedicīniskajām analīzēm. No Francijas Republikas sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka, pat ja saistībā ar šīm analīzēm ir izrakstīts nosūtījums, biologam ir ārkārtīgi svarīga loma, lai nodrošinātu pareizu attiecīgo analīžu veikšanu un interpretāciju un lai nosūtījumu izrakstījušais ārsts tādējādi varētu izdarīt atbilstošu terapeitisko izvēli, pamatojoties uz šo analīžu rezultātiem. Šajā ziņā ir arī jānorāda, ka atbilstoši Sabiedrības veselības kodeksa L. 6211-1. pantam, redakcijā,

kas bija spēkā argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās, par biomedicīnisko analīžu veikšanu laboratorijās bija atbildīgi laboratoriju vadītāji un vadītāju vietnieki, jo šīs personas bija biologi, kas tādējādi nodrošināja laboratoriju darbības kontroli. Biologu lomas nozīmīgumu pastiprina arī, pirmkārt, Francijas Republikas norādītā pacienta iespēja vērsties laboratorijā bez attiecīga nosūtījuma, lai veiktu noteiktas biomedicīniskās analīzes, un, otrkārt, starp nosūtījumu izrakstījušo ārstu un biologu Francijā bieži pastāvošais dialogs, jo biologs nepieciešamības gadījumā var veikt pārbaudes papildus ārsta nosūtījumā izrakstītajām pārbaudēm.

62 Komisijas izvirzītie argumenti — saskaņā ar kuriem, pirmkārt, salīdzinājumā ar aptieku nozari medicīniskās bioloģijas nozarei ir raksturīga arī ievērojama finansējuma vajadzība un, otrkārt, mērķis, kuru bija paredzēts sasniegt ar noteikumiem, kas ir pirmā iebilduma priekšmets, nav ticis sasniegts, jo tie nav ļāvuši īstenot sagrupēšanu, kas ļautu veikt kvalitatīvu pakalpojumu nodrošināšanai nepieciešamos ieguldījumus, kā arī veikt apjomradītus ietaupījumus, kas varētu ietekmēt analīžu izmaksas un līdz ar to arī ar tām saistītās sociālās apdrošināšanas sistēmai pastāvošās izmaksas, — nav faktiski pamatoti ar dokumentiem, uz kuriem ir atsaukusies Komisija, un to pamatā ir tikai un vienīgi pieņēmumi.

63 Francijas Republika šajā ziņā ir paskaidrojusi, ka valsts sociālās apdrošināšanas sistēmai pastāvošās izmaksas attiecībā uz biomedicīniskajām analīzēm ir atkarīgas no tarifa, kādu valsts ir nolēmusi noteikt attiecībā uz katru konkrēto analīzes veidu, un ka šis tarifs visām laboratorijām ir vienāds neatkarīgi no pakalpojuma faktiskajām izmaksām. Komisija nav pierādījusi, ka starp šo atlīdzību un sabiedrību, kas vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kapitāldaļu turējumu reglamentējošajiem noteikumiem pastāvētu kāda saistība.

64 Tādējādi Komisija nav pietiekamā apmērā pierādījusi, ka dalības šo sabiedrību pamatkapitālā atvēršana ārējam kapitālam varētu radīt tās minēto pozitīvo ietekmi uz biomedicīnisko analīžu laboratoriju finansējumu.

65 Līdz ar to, ņemot vērā, pirmkārt, līdzības, kas no sabiedrības veselības apdraudējuma viedokļa pastāv starp aptieku nozari un biomedicīnisko analīžu nozari, un, otrkārt, to, ka, pretēji Komisijas apgalvotajam, šīs divas nozares nav iespējams faktiski nodalīt vienu no otras neatkarīgi no tā, vai tas notiktu, ievērojot saistībā ar ārstu izrakstītajiem nosūtījumiem izdarītos secinājumus vai arī ievērojot finansējuma vajadzību, iepriekš minētajos 2009. gada 19. maija spriedumā lietā Komisija/Itālija un spriedumā apvienotajās lietās *Apothekerkammer des Saarlandes* u.c., kas attiecās uz aptieku īpašumtiesību ierobežojumiem, iedibinātie principi ir pilnībā pārņemami arī šajā lietā.

66 Tādējādi, ņemot vērā dalībvalstīm atzītās tiesības noteikt sabiedrības veselības aizsardzības nodrošināšanas līmeni, ir jāatzīst, ka tās var noteikt, ka biomedicīniskās analīzes ir jāveic biologiem, kuriem ir faktiska profesionālā neatkarība. Dalībvalstis var arī veikt pasākumus, kas var izslēgt vai samazināt šīs neatkarības apdraudējuma risku, jo šāds apdraudējums var ietekmēt sabiedrības veselību un veselības aprūpes kvalitātes līmeni (šajā ziņā skat. iepriekš minētos 2009. gada 19. maija spriedumu lietā Komisija/Itālija, 59. punkts, un spriedumu apvienotajās lietās *Apothekerkammer des Saarlandes* u.c., 35. punkts).

67 Personām, kas nav biologi, pēc definīcijas nav tādas pašas izglītības, pieredzes un atbildības kā biologiem. Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka šīs personas nesniedz tādas pašas garantijas kā personas, kurām ir biologa izglītība (šajā ziņā skat. iepriekš minētos 2009. gada 19. maija spriedumu lietā Komisija/Itālija, 62. punkts, un spriedumu apvienotajās lietās *Apothekerkammer des Saarlandes* u.c., 38. punkts).

68 Tādējādi dalībvalsts savas šī sprieduma 42. punktā minētās rīcības brīvības ietvaros var uzskatīt, ka, ja personām, kurām nav biologa izglītības, šādā sabiedrībā pieder kapitāldaļas vairāk nekā 25 % apmērā un līdz ar to arī balsstiesības, var rasties sabiedrības veselības apdraudējums, it īpaši attiecībā uz veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti. Šajā ziņā ir jākonstatē, ka saskaņā ar Francijas Republikas sniegtajiem paskaidrojumiem, kurus Komisija nav apstrīdējusi, nozīmīgāko lēmumu pieņemšanai *Selarl* ietvaros ir nepieciešama sabiedrības dalībnieku vairākuma, kas pārstāv vismaz trīs ceturtdaļas no sabiedrības kapitāla, piekrišana. No tā izriet, ka gadījumā, ja personām, kurām nav biologa izglītības, pieder kapitāldaļas vairāk nekā 25 % apmērā un līdz ar to arī balsstiesības, šīs personas var zināmā mērā ietekmēt šos lēmumus.

69 Komisija arī apgalvo, ka ar noteikumiem, kas ir pirmā iebilduma priekšmets, nav iespējams sasniegt sabiedrības veselības aizsardzības mērķi, ņemot vērā nekonsekvenci, kāda pastāv attiecībā uz veidu, kādā ir paredzēts sasniegt šo mērķi. Tā it īpaši norāda, ka biomedicīnisko analīžu laboratoriju tiesiskajā regulējumā nav paredzēta biologa faktiska klātbūtne laboratorijas telpās tās darbības laikā un ka Francijas iestādes, izmantojot norobežošanas mehānismu starp finansiālajām tiesībām un balsstiesībām attiecībā uz lēmumiem par biomedicīnisko analīžu laboratoriju darbību un organizāciju, atļaujot atsevišķām struktūrām piekļūt ārējam kapitālam vairāk nekā noteikto 25 % apmērā.

70 Šajā ziņā no Tiesas judikatūras izriet, ka valsts tiesiskais regulējums var nodrošināt izvirzītā mērķa sasniegšanu vienīgi tad, ja tas patiešām atbilst rūpēm to sasniegt saskanīgi un sistemātiski (skat. 2007. gada 6. marta spriedumu apvienotajās lietās C-338/04, C-359/04 un C-360/04 *Placanica* u.c., Krājums, I-1891. lpp., 53. un 58. punkts, un iepriekš minētos spriedumu lietā *Hartlauer*, 55. punkts, kā arī 2009. gada 19. maija spriedumu lietā Komisija/Itālija, 66. punkts).

71 Šajā lietā, kaut arī argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigu datumā biomedicīnisko analīžu laboratoriju tiesiskajā regulējumā nebija paredzēts biologa pienākums

pastāvīgi būt klāt laboratorijas telpās tās darbības laikā, tajā tomēr bija ietverti atsevišķi noteikumi, uz kuriem ir norādījusi Francijas Republika, atbilstoši kuriem *de facto* bija paredzēts laboratoriju vadītāju un vadītāju vietnieku, kas ir personas ar biologa izglītību, kurām ir jāuzņemas atbildība par šīs darbības veikšanu, pienākums nodrošināt faktisku laboratoriju darbības kontroli.

72 Kā jau norādīts šī sprieduma 61. punktā, atbilstoši Sabiedrības veselības kodeksa L. 6211-1. pantam biomedicīniskās analīzes var veikt vienīgi biomedicīnisko analīžu laboratorijās to vadītāju vai vadītāju vietnieku atbildībā. Turklāt saskaņā ar šī kodeksa L. 6221-9. pantu šīm personām savas funkcijas ir jāveic personiski un faktiski.

73 Ņemot vērā šīs prasības, nevar uzskatīt, ka biomedicīnisko analīžu laboratoriju tiesiskais regulējums konsekventi un sistemātiski neatbilst izvirzītajam sabiedrības veselības aizsardzības mērķim tikai tādēļ vien, ka tajā nav paredzēts biologa pienākums vienmēr būt klāt laboratorijas telpās tās darbības laikā.

74 Arī Komisijas replikas rakstā formulētais arguments, ka atsevišķos gadījumos kapitāla, kas var piederēt personām, kurām nav biologa izglītības, ierobežojums līdz 25 % apmēram, izmantojot noteiktus norobežošanas mehānismus starp finansiālā ieguldījuma apmēru un balsstiesībām, faktiski tiek apiets, nedod pamatu uzskatīt, ka attiecīgais tiesiskais regulējums nav konsekvents.

75 No Francijas Republikas tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka runa patiesībā ir par gadījumiem, kad Francijas iestādes ir pielīdzinājušas juridiskās personas,

kas vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas citās dalībvalstīs, biologiem, kuriem ir atbilstoši Francijas tiesībām izveidotas juridiskas personas statuss, un tādējādi ir ļāvušas tām iegūt vairākumu *Selarl*, kas vada laboratorijas Francijā, kapitālā. No šiem paskaidrojumiem tāpat izriet, ka, kaut arī vismaz 75 % no *Selarl* kapitāla ir jāpieder personām, kurām ir biologa izglītība, šīs personas var būt gan fiziskas, gan juridiskas personas, kas ir pielīdzināmas šiem nozares speciālistiem. Tā kā biomedicīnisko analīžu laboratoriju tiesiskajā regulējumā ir pieļauts, ka biologa darbību var veikt arī sabiedrība, Francijas iestādes, atļaujot juridiskajām personām, kuras vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas citās dalībvalstīs, iegūt vairāk nekā 25 % no *Selarl*, kas vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kapitāla un līdz ar to arī balsstiesību, ir vienīgi piešķirušas šīm juridiskajām personām tādas pašas tiesības kā biologiem, kuriem ir atbilstoši Francijas tiesībām izveidotas juridiskas personas statuss. Kā izskaidrojusi Francijas Republika, tā tādējādi ir tikai un vienīgi nodrošinājusi atbilstību Savienības tiesībām.

76 Apstāklis, ka to juridisko personu kapitāldaļas, kas vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas citās dalībvalstīs, kurās nepastāv ierobežojumi attiecībā uz personu, kurām nav biologa izglītības, dalību kapitālā, var mažoritāri vai pat pilnībā piederēt personām, kurām nav biologa izglītības, kā, piemēram, finanšu investoriem, nav pietiekams, lai varētu secināt, ka biomedicīnisko analīžu laboratoriju tiesiskais regulējums nav konsekvents. Šīs juridiskās personas likumīgi veic biologa darbību šajās dalībvalstīs, un līdz ar to tās var tikt pielīdzinātas biologiem, kuriem ir atbilstoši Francijas tiesībām izveidotas juridiskas personas statuss.

77 Francijas Republika tiesas sēdē arī norādīja, ka, lai arī saistībā ar cita veida sabiedrībām, kas nav izveidotas *Selarl* formā, biomedicīnisko analīžu laboratoriju tiesiskajā regulējumā atsevišķos gadījumos ir atļauts nodalīt dalību kapitālā no balsstiesībām, šī iespēja ir paredzēta vienīgi tādēļ, lai biologiem, kas savu darbību neveic šo iepriekš minēto sabiedrību vadītajās biomedicīnisko analīžu laboratorijās, būtu iespēja iegūt

to kapitāldaļu vairākumu. Līdz ar to runa ir par cita veida sabiedrībām, kas var vadīt biomedicīnisko analīžu laboratorijas, raksturīgu noteikumu, kurš reglamentē attiecības starp šajās laboratorijās strādājošajiem biologiem un biologiem, kuri nestrādā šādās laboratorijās, un ar kuru netiek apstrīdēts attiecībā uz līdzdalību kapitālā noteiktais 25 % ierobežojums, kas tiek piemērots personām, kurām nav biologa izglītības.

78 Visbeidzot, ir jāteic, ka, atbildot uz tiesas sēdē uzdotu jautājumu, Francijas Republika ir precizējusi, ka vienīgais tādas sabiedrības veids, kura ir tiesīga vadīt biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kurā personām, kurām nav biologa izglītības, ir atļauta tāda līdzdalība kapitālā, kas pārsniedz 25 %, ir akciju komandītsabiedrība. Proti, personām, kurām nav biologa izglītības, var piederēt līdz pat 49 % no šādas sabiedrības kapitāla. Šis apstāklis, uz kuru Komisija nav norādījusi, pats par sevi nevar liecināt par biomedicīnisko analīžu laboratoriju tiesiskā regulējuma nekonsekvenci. Tas var būt izskaidrojams ar atšķirībām, kas pastāv starp *Selarl* un akciju komandītsabiedrību darbības veidu. Attiecīgā dalībvalsts ir uzsvērusi, — ko Komisija nav apstrīdējusi, — ka šim pēdējam minētajam sabiedrību veidam raksturīgais ļoti specifiskais darbības veids katrā ziņā ļauj biologiem saglabāt to kontroli pār šīm sabiedrībām nozīmīgo lēmumu pieņemšanu.

79 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ir jākonstatē, ka noteikumi, kas ir pirmā iebilduma priekšmets, ir atbilstoši izvirzītā sabiedrības veselības aizsardzības mērķa sasniegšanai.

80 Treškārt, ir jāizvērtē, vai brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums EKL 43. panta izpratnē nepārsniedz to, kas ir nepieciešams šā mērķa sasniegšanai, t.i., vai nepastāv šo brīvību mazāk ierobežojoši pasākumi, kas ļautu tikpat efektīvi sasniegt šo mērķi.

81 Šajā ziņā Komisija ir norādījusi, ka šo mērķi ir iespējams sasniegt ar mazāk ierobežojošiem pasākumiem, kā, piemēram, paredzot prasību par to, ka biomedicīniskās analīzes ir jāveic kompetentiem darbiniekiem, kuriem ir nepieciešamā kvalifikācija un kuriem ir piemērojams veselības aprūpes jomā strādājošo speciālistu neatkarības princips, kas ir paredzēts to ētikas kodeksā. Tā ir norādījusi arī uz biomedicīnisko analīžu laboratoriju tiesiskajā regulējumā paredzētajiem noteikumiem par atsevišķu darbību veikšanas neatbilstību, ar kuriem ir paredzēts novērst interešu konfliktus, uz prasību par tehnisko un augsti kvalitatīvu vadību, kā arī uz prasību par biomedicīnisko analīžu veikšanu ārstu un farmaceitu, kuriem ir sabiedrības veselības aizsardzības jomā strādājošu inspektoru statuss, uzraudzībā. Tāpat tā ir minējusi iespēju ieviest finansiālās tiesības un balsstiesības norobežojošus mehānismus.

82 Tomēr, ievērojot šī sprieduma 42. punktā minēto dalībvalstīm piešķirto rīcības brīvību, dalībvalsts var uzskatīt, ka pastāv risks, ka tiesību normas, kurām ir jānodrošina biologu profesionālā neatkarība, praksē varētu tikt pārkāptas, jo personas, kurai nav biologa izglītības, interese gūt peļņu var nebūt līdzsvarota līdzvērtīgi tam, kā tas būtu neatkarīgu biologu gadījumā, un ka biologu kā darbinieku subordinācija *Selarl*, kas vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas un kurā kapitāldaļu vairākums piederētu personām, kurām nav biologa izglītības, varētu apgrūtināt iebildumu celšanu pret šo personu sniegtajiem norādījumiem (šajā ziņā skat. iepriekš minētos 2009. gada 19. maija spriedumu lietā Komisija/Itālija, 84. punkts, un spriedumu apvienotajās lietās *Apothekerkammer des Saarlandes* u.c., 54. punkts). Kā norādījusi Francijas Republika, šīs personas, kurām nav biologa izglītības, varētu vēlēties atteikties no atsevišķu ekonomiskajā ziņā mazāku peļņu nesošu vai sarežģītāku pārbaužu veikšanas vai samazināt pacientiem pirmsanalītiskajā vai pēcanalītiskajā posmā sniegto konsultāciju apjomu, kuru esamība ir raksturīga bioloģiskās medicīnas organizēšanas veida Francijā raksturiezīme.

83 Komisija nav pierādījusi, ka biologa profesijas neatkarības apdraudējumu tikpat efektīvi būtu iespējams novērst ar tādiem darbības veikšanas neatbilstību reglamentējošiem noteikumiem kā biomedicīnisko analīžu laboratoriju tiesiskajā regulējumā ar mērķi novērst interešu konfliktu paredzētais aizliegums iegūt kapitāldaļas *Selarl*, kuras vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kas ir piemērojams atsevišķām fizisku

vai juridisku personu kategorijām, it īpaši tām personām, kuras praktizē kādā citā ar veselības aprūpi saistītā profesijā vai piegādā biomedicīnisko analīžu materiālus. Kā secinājumu 178. un 179. punktā norādījis ģenerāladvokāts, minētos aizliegumus var uzskatīt par piemērotiem situācijās, kurās ir tikai jānovērš iespēja, ka atšķirīgas intereses varētu ievirzīt neatbilstošā gultnē *Selarl*, kas vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas, darbību. Savukārt šie aizliegumi nav pietiekami, ja ir jānodrošina, lai biologu pieņemtie lēmumi patiešām tiktu pieņemti neatkarīgi visos gadījumos, arī nepastāvot tādam interešu konfliktam, kas biomedicīnisko analīžu laboratoriju tiesiskajā regulējumā formāli jau ir atzīts par tādu.

84 Kaut arī saistībā ar prasību par tehnisko un kvalitatīvo vadību, kā arī ar prasību par biomedicīnisko analīžu veikšanu ārstu un farmaceitu, kuriem ir sabiedrības veselības aizsardzības jomā strādājošu inspektoru statuss, uzraudzībā nav šaubu, ka runa ir par mehānismiem, kuru mērķis ir nodrošināt, lai biomedicīnisko analīžu darbību veiktu personas, kurām ir atbilstoša izglītība un tehniskā kompetence, kā arī atbilstošs pieredzes līmenis, Komisija nav arī pierādījusi, ka vienīgi ar šiem pasākumiem ir iespējams nodrošināt biologu neatkarību to lēmumu pieņemšanas kompetences īstenošanā.

85 Saistībā ar iespēju, uz kuru arī ir norādījusi Komisija kā uz mazāk ierobežojošu pasākumu, ieviest norobežošanas mehānismus starp finansiālajām tiesībām un balsstiesībām, kas ļautu nodrošināt, ka lēmumus saistībā ar biomedicīnisko analīžu laboratoriju darbības un organizēšanas noteikumiem pieņem personas, kurām ir biologa izglītība, Francijas Republika tiesas sēdē uzsvēra, ka nedrīkst par zemu novērtēt spiedienu, ko trešās personas, kurām pieder kapitāldaļu vairākums, var īstenot pret laboratorijās strādājošajiem biologiem.

86 Ievērojot šī sprieduma 42. punktā minēto dalībvalstīm piešķirto rīcības brīvību, nav nepieļaujami, ka dalībvalsts var uzskatīt, ka biologu, kuriem pieder balsstiesību vairākums, bet ne sabiedrības, kas vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kapitāldaļu vairākums, neatkarība to lēmumu pieņemšanas kompetences ietvaros netiek nodrošināta pietiekami efektīvi. Kā secinājumu 220. punktā norādījis ģenerāladvokāts, ir iespējams, ka lēmumi par finanšu ieguldījumiem vai ieguldījumu pārtraukšanu no mazākuma dalībnieku puses, kuriem pieder augstākais 25 % balsstiesību, varētu kaut vai netieši ietekmēt sabiedrības struktūru lēmumus.

87 Šādos apstākļos ir jāsecina, ka nav ticis pierādīts, ka pastāv mazāk ierobežojoši pasākumi, kas ļautu tikpat efektīvi nodrošināt tādu sabiedrības veselības aizsardzības līmeni, kādu bija iecerēts sasniegt.

88 No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem turklāt izriet, ka Francijas Republikas izdarītās izvēles līdz 25 % ierobežot to kapitāldaļu un balsstiesību apjomu, kas *Selarl*, kura vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas, ietvaros drīkst piederēt personām, kurām nav biologa izglītības, pamatā it īpaši ir bijis apstāklis, ka nozīmīgāko šāda veida sabiedrībās pieņemamo lēmumu pieņemšanai ir nepieciešama sabiedrības dalībnieku vairākuma, kas pārstāv vismaz trīs ceturtdaļas kapitāla, piekrišana. Līdz ar to personām, kurām nav biologa izglītības, kapitāldaļas un balsstiesības drīkst piederēt tikai tad, ja tām nav iespēju ietekmēt šos lēmumus. Tādējādi noteikumi, kas ir pirmā iebilduma priekšmets, ir samērīgi attiecībā pret izvirzīto mērķi, jo, lai gan tiek nodrošināts, ka biologi saglabā savu neatkarību to lēmumu pieņemšanas kompetences īstenošanā, tie ļauj zināmā mērā atvērt *Selarl*, kas vada biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kapitālu ārējam kapitālam 25 % no to kapitāla robežās.

89 Līdz ar to noteikumi, kas ir pirmā iebilduma priekšmets, nepārsniedz to, kas ir nepieciešams tajos izvirzītā mērķa sasniegšanai. Tādēļ ir jāatzīst, ka no šiem noteikumiem izrietošie ierobežojumi var tikt attaisnoti ar šo mērķi.

90 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Komisijas prasībā izvirzītais pirmais iebildums ir jānoraida kā nepamatots.

Par otro iebildumu

Lietas dalībnieku argumenti

91 Komisija apgalvo, ka aizliegums iegūt dalību vairāk nekā divu sabiedrību, kas izveidotas, lai kopīgi vadītu vienu vai vairākas biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kapitālā, kas izriet no Dekrēta Nr. 92-545 10. panta (turpmāk tekstā — "noteikums, kas ir otrā iebilduma priekšmets"), ir nepamatots brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums.

92 Kaut arī Komisija ir apstiprinājusi, ka šis aizliegums attiecas gan uz biologiem, gan uz personām, kurām nav biologa izglītības, Francijas Republika tiesas sēdē ir precizējusi, ka šis aizliegums patiesībā ir attiecināms tikai uz biologiem, jo personas, kurām nav biologa izglītības, var iegūt kapitāldaļas neierobežotā skaitā sabiedrību, kas izveidotas, lai kopīgi vadītu vienu vai vairākas biomedicīnisko analīžu laboratorijas, ar nosacījumu, ka saistībā ar *Selarl* tiek ievērots ierobežojums 25 % apmērā no katras attiecīgās sabiedrības kapitāldaļām un balsstiesībām.

93 Savā iebildumu rakstā šī dalībvalsts nav apstrīdējusi šo iebildumu, jo noteikums, kas ir šī iebilduma priekšmets, tai nav šķitis pamatojams ar sabiedrības veselības aizsardzību.

94 Savā atbildē uz repliku šī dalībvalsts ir precizējusi, ka tā nav vēlējusies atzīt, ka tāds aizliegums kā noteikumā, kas ir otrā iebilduma priekšmets, paredzētais nekādā ziņā nevar būt attaisnojams ar sabiedrības veselības aizsardzības mērķi, jo dalībvalstij esot tiesības atzīt, ka ir jānodrošina daudzveidīgs piedāvājums medicīniskās bioloģijas nozarē.

95 Francijas Republika šajā rakstā tāpat ir norādījusi, ka tā plāno grozīt šo noteikumu, jo tas esot, pirmkārt, neatbilstošs un, otrkārt, nesamērīgs.

96 Tādējādi Francijas Republika nav lūgusi noraidīt prasību daļā, kurā ietverts otrā iebilduma pamatojums. Tiesas sēdē tā turklāt apstiprināja, ka tā neapstrīd šo iebildumu, un precizēja, ka pēc Rīkojuma Nr. 2010-49 pieņemšanas šis noteikums vairs nav piemērojams.

Tiesas vērtējums

97 Vispirms ir jāteic, ka, kaut arī Komisijas sākotnēji formulētais iebildums šķietami ietver atsauci uz vispārēja rakstura aizliegumu, tomēr, ņemot vērā Dekrēta Nr. 92-545 10. panta formulējumu, kā arī Francijas Republikas tiesas sēdē sniegtos

paskaidrojumus, kurus Komisija būtībā nav apstrīdējusi, noteikumā, kas ir otrā iebilduma priekšmets, paredzētais aizliegums attiecas vienīgi uz biologiem.

98 Turklāt šajā lietā ir vispārzināms, ka pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām attiecībā uz biologiem noteiktais aizliegums iegūt dalību vairāk nekā divu sabiedrību, kas izveidotas, lai kopīgi vadītu vienu vai vairākas biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kapitālā, kas paredzēts Dekrēta Nr. 92-545 10. pantā, joprojām bija piemērojams.

99 Ierobežojot to sabiedrību skaitu, kas izveidotas, lai kopīgi vadītu vienu vai vairākas biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kurās biologiem drīkst piederēt kapitāldaļas, šī aizlieguma rezultātā tiek apgrūtināta vai padarīta mazāk pievilcīga šo personu brīvība veikt uzņēmējdarbību.

100 Līdz ar to ir jāsecina, ka noteikums, kas ir otrā iebilduma priekšmets, ir brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums EKL 43. panta izpratnē.

101 Šajā gadījumā Francijas Republika nav apgalvojusi, ka noteikums, kas ir otrā iebilduma priekšmets, būtu attaisnojams ar sabiedrības veselības aizsardzības mērķi. Francijas Republika būtībā ir atzinusi šo noteikumu par neatbilstošu un nesamērīgu attiecībā pret šo mērķi.

102 Šādos apstākļos Komisijas izvirzītais otrais iebildums ir atzīstams par pamatotu.

103 Līdz ar to ir jāatzīst, ka, aizliedzot personām, kurām ir biologa izglītība, iegūt dalību vairāk nekā divu sabiedrību, kas izveidotas, lai kopīgi vadītu vienu vai vairākas biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kapitālā, Francijas Republika nav izpildījusi EKL 43. pantā paredzētos pienākumus.

104 Pārējā daļā prasība ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

105 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Saskaņā ar Reglamenta 69. panta 3. punktu, ja abiem lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, Tiesa var nolemt, ka tiesāšanās izdevumi ir jāsadala vai ka lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši.

106 Konkrētajā gadījumā Komisija ir prasījusi piespriest Francijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, savukārt Francijas Republika ir prasījusi piespriest katram lietas dalībniekam pašam segt savus tiesāšanās izdevumus.

107 Šādos apstākļos, ņemot vērā, ka Komisijas prasība ir apmierināta tikai daļēji, katrs lietas dalībnieks sedz savus tiesāšanās izdevumus pats.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1) aizliedzot personām, kurām ir biologa izglītība, iegūt dalību vairāk nekā divu sabiedrību, kas izveidotas, lai kopīgi vadītu vienu vai vairākas biomedicīnisko analīžu laboratorijas, kapitālā, Francijas Republika nav izpildījusi EKL 43. pantā paredzētos pienākumus;

2) pārējā daļā prasību noraidīt;

3) Francijas Republika un Eiropas Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.

[Paraksti]